

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1099

Vragen van de leden **Belhaj** (D66) en **Karabulut** (SP) aan de Minister van Defensie over *LIMC, JISTARC en andere inlichtingenwerkzaamheden door de krijgsmacht*. (ingezonden 24 november 2020).

Mededeling van Minister **Bijleveld-Schouten** (Defensie) (ontvangen 15 december 2020).

Vraag 1

Wanneer, door wie en op basis van welke wettelijke kaders en regels is toestemming gegeven voor de oprichting van Land Information Manoeuvre Centre (LIMC) op 20 maart 2020? Welke gegevens zijn tijdens de werkzaamheden verzameld? Wat wordt met die gegevens gedaan? Hebt u toestemming gegeven om in het werk van het LIMC van diverse binnenlandse actiebewegingen potentiële staatsvijanden te maken? Zo ja, welke groeperingen en waarom? Kunt u de wekrapporten en andere berichten aan de Kamer voorleggen?¹

Vraag 2

Hoe verhouden deze werkzaamheden zich tot de werkzaamheden van de MIVD en AIVD? Welke kaders zijn er voor het in de gaten houden van mensen en groepen, online en offline?

Vraag 3

Klopt het dat de legertop in de afgelopen tijd heeft ingegrepen bij het LIMC, zoals NRC schrijft? Zo ja, waaruit bestaat die ingreep dan? Zo nee, waarom niet?

Vraag 4

Bent u het met de vragenstellers eens dat de operatie van het LIMC niet onder de grondwettelijk taken van Defensie valt? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?² Hoe is het mogelijk dat het LIMC al meer dan een half jaar opereert zonder mandaat, noch met enige aanwijzing dat er op afzienbare tijd een mandaat gaat komen?

¹ Hoe het leger zijn eigen bevolking inde gaten houdt, NRC.NEXT, 16 november 2020

² <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/11/15/hoer-het-leger-zijn-eigen-bevolking-in-de-gaten-houdt-a4020169>

Vraag 5

Klopt het dat het LIMC de rapporten heeft verspreid bij andere organisaties van de Nederlandse staat (in het bericht worden de volgende productafnemers genoemd: TOC, LOT-C, LOCC, NCTV, OM, NP)? Zo ja, gebeurt dit nog steeds? Kunt u een lijst naar de Kamer sturen met alle organisaties die een rapport hebben ontvangen van het LIMC?

Vraag 6

Wat betekent een dergelijke veronderstelde ingreep als u stelt dat LIMC helpt anticiperen?³

Vraag 7

Waarin verschilt JISTARC van LIMC? Waarom moet JISTARC aan een oefening voor een operatie tegen «een radicaal linkse cel» deelnemen, waarvan de leden «in beeld zijn gekomen dankzij getuigen, aftappen van internetverkeer en een wapenvondst»? Waarom rekent de Nederlandse krijgsmacht zich deze taken toe en waarom geeft u daartoe toestemming? Deelt u de opvatting dat dit werk van de politie zou moeten zijn? Zo nee, waarom niet?⁴

Vraag 8

Waarom wordt het boekwerk van een Tweede Kamerlid van GroenLinks gebruikt bij deze vijandbeelden over een radicaal linkse cel? Deelt u de opvatting dat dit een totaal verkeerde aanpak is van boeken die de discussie over de inrichting van de maatschappij beogen?⁵ Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat onderneemt u tegen deze dystopische oefenscenario's?

Vraag 9

Deelt u de opvatting dat de wijze waarop zowel LIMC als JISTARC optreedt de grenzen tussen buitenlands en binnenlands optreden vervaagt? Zo nee, kunt u dat toelichten?

Vraag 10

Bent u bereid ook bij JISTARC in te grijpen om een einde te maken aan het voorbereiden van oorlogshandelingen tegen dit soort binnenlandse oppositie-groepen omdat dit operationele werk in eerste instantie voor de politie is en de inlichtingenkant van het werk voor de bevoegde inlichtingendiensten? Zo nee, waarom niet?

Vraag 11

Deelt u de opvatting dat het benaderen van Nederlandse burgers door de Nederlandse krijgsmacht het vertrouwen in de krijgsmacht en de Nederlandse staat ondermijnt. Zo nee, waarom niet?

Vraag 12

Herinnert u zich het antwoord van uw voorganger, de Minister van Defensie in 1980, over de oefening Black Palermo van enkele landmachtonderdelen die tegen de vredesbeweging waren gericht, namelijk dat «oefeningen als de onderhavige zijn naar hun aard uiteraard geen bijdrage aan een discussie, welke dan ook»? Bent u met ons van mening dat de werkzaamheden van LIMC en JISTARC uiteraard geen bijdrage aan een discussie zijn, welke dan ook? Zo nee, waarom niet?⁶

³ Land Information Manoeuvre Centre helpt Defensie anticiperen, 16-11-2020 <https://www.defensie.nl/actueel/nieuws/2020/11/16/land-information-manoeuvre-centre-helpt-defensie-anticiperen>.

⁴ DATA ALS WAPENTUIG; Op legerplaats 't Harde tilt inlichtingeneenheid JISTAR de toekomst naar het heden, De Telegraaf, 14 november 2020.

⁵ DATA ALS WAPENTUIG; De Telegraaf, 14 november 2020. «Vier radicalen zitten even later geboeid en geblinddoekt op de stoep. Een volgende groep militairen arriveert. Ze verzamelen alles wat aanwijzingen kan bevatten en verpakken de spullen in zakken: telefoons, onderdelen voor de knutselbom en documenten. Alleen Jesse Klavers boek «De mythe van het economische» blijft liggen op de eettafel.

⁶ https://repository.overheid.nl/frbr/sgd/19791980/0000167606/1/pdf/SGD_19791980_0002005.pdf

Vraag 13

Klopt het dat er vertrouwelijke data van de politie is gebruikt? Was dat alleen data van het interne registratiesysteem van de politie? Zo ja, wat voor data is daaruit gedeeld met het LIMC? Zo nee, wat voor data van de politie werd nog meer gebruikt?

Vraag 14

Kunt u bevestigen dat het LIMC nooit aan *social media engagement* heeft gedaan?

Vraag 15

Zijn er medewerkers bij het LIMC geweest die, in functie, met een schuilnaam een online platform hebben betreden? Zo nee, hebben ze deze opdracht wel gekregen?

Vraag 16

Hoeveel medewerkers zijn er sinds het oprichten van het LIMC opgestapt of vervangen?

Vraag 17

Kunt u toelichten wat er nu met de verzamelde persoonsgegevens gebeurt? Worden deze vernietigd?

Vraag 18

Kunt u zich vinden in het geschetste beeld in de Volkskrant dat het ongemerkt anders gebruiken van bepaalde technologie – function creep – een ongewenste manier is van technologiegebruik en data-ontwikkeling?⁷

Vraag 19

Tot wat voor real-time technologie en IT-infrastructuur heeft het LIMC toegang tijdens het verzamelen van data?

Vraag 20

Wat wordt er in het artikel bedoeld met «semi-gesloten» bronnen?

Vraag 21

Zijn er militairen in het LIMC die ook voor de projecten Greyzone en/of Trafisac hebben gewerkt?

Vraag 22

Herkent u zich in het geschetste beeld dat luitenant-generaal Martin Wijnen negatief juridisch advies van Defensie juristen meermaals naast zich neer zou hebben gelegd?⁸

Vraag 23

Kunt u uitleggen wat er bedoeld wordt met de veranderende juridische randvoorwaarden die COVID-19 gecreëerd zou hebben?

Vraag 24

Hebt u Luitenant-Kolonel Dekkers specifiek toestemming gegeven om aan de slag te gaan in de grey zone?⁹

Vraag 25

Hebt u de operatie van het LIMC afgekeurd en tot een halt geroepen? Zo ja, is de operatie toen ook daadwerkelijk gestopt?

⁷ <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/de-overheid-lijdt-aan-datahonger-en-dat-kost-de-burger-privacy~b81be6f4/>

⁸ <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/11/15/hoe-het-leger-zijn-eigen-bevolking-in-de-gaten-houdt-a4020169> «Onhaalbaar, zeggen de juristen van defensie keer op keer. Maar de hoogste baas van de landmacht, luitenant-generaal Martin Wijnen, legt zich daar niet zomaar bij neer.»

⁹ <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/11/15/hoe-het-leger-zijn-eigen-bevolking-in-de-gaten-houdt-a4020169> «Daar kun je beïnvloeden wat mensen te zien krijgen, onder meer door grootschalige microtargeting op bijvoorbeeld Facebook.» En, vol vuur: «We moeten de ballen hebben om gewoon aan de slag te gaan in de *grey zone*.»

Vraag 26

Kunt u deze vragen apart en voorafgaand aan het debat over de Defensiebegroting beantwoorden?

Mededeling

Op 24 november 2020 ontving ik van de leden Belhaj (D66) en Karabulut (SP) schriftelijke Kamervragen over «LIMC, JISTARC en andere inlichtingenwerkzaamheden van de Krijgsmacht» (uw kenmerk 2020Z22579). Momenteel voert de Functionaris Gegevensbescherming Defensie een eigenstandig onderzoek uit naar de naleving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) bij het LIMC (brief van 27 november, ons kenmerk BS2020024149). Zoals gemeld tijdens het begrotingsdebat wacht ik voor de beantwoording van Kamervragen over het LIMC de resultaten van dit onderzoek af. Wanneer het onderzoek gereed is, ontvangt u mijn reactie hierop alsmede de antwoorden op de mondelinge en schriftelijke Kamervragen over het LIMC. Intussen is bekend dat het rapport van de Functionaris Gegevensbescherming volgens planning eind februari 2021 gereed is. Daarbij maakt de Functionaris het voorbehoud dat het onderzoek, gelet op de geldende COVID-maatregelen bij bijvoorbeeld toezichtbezoeken en interviews, mogelijk meer tijd vergt.